

NAZI - TYSKLAND:

Om hverdagslivet, økonomi, undervisning, jødeforfølgelser og propaganda i 1930erne

Indholdsfortegnelse:

Abstract.....	4
Indledning.....	5
Mein Kampf.....	6
Nazistisk ideologi og racelæren.....	6
Den tyske økonomi før 1930erne.....	7
Efter 1930erne.....	7
DAF.....	8
Landbrug.....	9
Hitler tager fat i ungdommen.....	9
Forskellige roller i fælleskabet	10
Skole og undervisning.....	10
Lovgivning, ensretning og censur.....	10
Opdragelse og nazificering af undervisningen.....	11
Førerens autoritet og lydighed.....	12
Undervisning og førerskoler.....	13
Syn på kønnene: Kvinder i nazisme.....	14
Mandens rolle i fælleskabet.....	15
Nazificering og jødeforfølgelse.....	16
Nazisternes brug af propaganda under 2.Verdenskrig.....	16
Konklusion.....	18
Litteraturfortegnelse.....	19
Bilag.....	19

ABSTRACT

This paper examines the influence of the Nazi ideology on the everyday life in Germany under Hitler. In the first part of paper we'll take a look at the economy in 1930's, unemployment, and different organizations that supported the brainwashing of German people. Second part of the paper focuses on analysis of indoctrination in school system, upbringing and the difference between the genders. The last part puts into perspective how Nazi-movement used a propaganda and how do they influenced the persecution of the Jews. It is concluded that the Germans were exposed to a comprehensive indoctrination that covered all spheres of their lives at any age. It was almost impossible to avoid nazification as it was very well planned and prepared.

Indledning

Jeg vil i denne opgave undersøge, hvordan nazificeringen påvirkede hverdagslivet i Tyskland under Hitler. Emnet er især interessant, fordi det er svært for os i nutiden, at forestille sig, at samfundet kunne blive fuldstændig ensrettet og lade være med at tænke selv. Det kan også virke som advarsel for os alle sammen, især i skyggen af den økonomiske krise vi har nu, at der findes ikke nogle mirakel-løsninger.

Opgavens struktur: Første del af opgaven består af redegørelse for hvordan nazistisk ideologi smitter af på befolkningen op igennem 1930erne. Jeg vil kort præsentere det grundlæggende i nazistisk ideologi, og gennemgå forskellige sfærer af hverdagslivet, der blev nazificeret – bl.a økonomi, undervisning, , arbejdslivet osv.

Den analyserende del af opgaven har fokus på undervisning, opdragelse og forskellene mellem kønne i Nazi-Tyskland. Den afdækker en frygtelig indoktrinering af befolkningen.

Til sidst vil jeg fortælle hvilken betydning nazificering havde i forhold til jødeforfølgelser og hvordan propaganda blev brugt af nazisterne.

Hvordan nazistisk ideologi op igennem 1930erne kommer til at smitte af på hverdagslivet i Hitler - Tyskland? – herunder. bl.a. økonomi.

Mein Kampf , nazistisk ideologi og racelæren ¹

”Mein Kampf”

Adolf Hitler, inspireret af den fascistiske Benito Mussolini og hans måde at overtage magten i 1922 i Italien, starter i november 1923 Ølstue-kuppet i München, for at gøre det samme i Tyskland. Hitlers plan var at anholde medlemmer af det bayerske regering, som en protest mod Weimarrepublikken. Kuppet blev en fiasko, og to dage senere blev Hitler arresteret. Han blev stillet for retten i februar 1924 for højforræderi. Han så en mulighed for at udnytte retssagen til at skabe omtale for sin sag. Han tog ansvar for kuppet og brugte de helt store ord om patriotisme og kampen for Tyskland. Hitlers tale var medrivende og til sidst fik han den minimale dom på fem års fængsel. Talen gjorde ham kendt i hele landet.

Adolf Hitler skulle afsone sin straf i Landsberg fængsel. Han udnyttede tiden til at omgås andre nazister og skrive den første del af sit manifest ” Fire Et Halvt Års Kamp Mod Løgn, Tåbelighed og Fejlhed”, senere kendt som ”Mein Kampf”, hvor han forklarede sine tanker om et magtfuld Tyskland. Den består af to bind : ”Eine Abrechnung”(udkom i 1925) og ” Die Nationalsozialistische Bewegung” (udkom i 1926). ”Mein Kampf” er en blanding af selvbiografi og en fremstilling af nazistisk ideologi grundsætninger. ² Det karakteristiske træk i Hitlers verdensbillede var en racistisk fortolkning af historien, hvor den ariske race har overlegenhed og burde herske over andre, social- darwinistisk syn på livet –kun de stærke overlever, og en tro på Tyskland som verdensmagt.

Nazistisk ideologi og racelæren³

Nazisme (fork. f. Nationalsozialismus) kan kaldes for ”anti-ideologi”, fordi den var imod (anti) demokrati, kommunisme, kapitalisme, vesten og jøder. Den baserer på en karismatisk leder – Hitler, militær støtte, racisme og fælles fjender (kommunister, homoseksuelle, jøder, liberale osv.). Nazisme så mennesker som ulige, derfor skulle ledes af de mest egnede (totalitær leder -førelsen). Nazisme overførte Darwins ”On the Origin of Species by Means of Natural Selection” og udviklede den såkaldte social-darwinisme, en tankegang ,hvor de svage i samfundet skulle underordne sig de stærke. Føreren var den bedste af alle mennesker og derfor skulle han lede alle de andre i samfundet. Han havde ansvar for staten og befolkningen skulle adlyde ham betingelsesløs. De så samfundet som organisme, hvor alle havde en plads i systemet, var afhængige af hinanden og uundværlige. En af de bærende elementer i nazismen var

---

¹ Fra ”Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige” Matthew Hughes, Chris Mann s.18

”Nazismens vej til magten” Charles Freeman s.16-17

”Nazismens opståen” Charles Freeman s.27-29

² fra: <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/nazismensideologi.asp>

³ <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/nazismensideologi.asp> d.27/11/2011 kl 14:05 , Peter Frederiksen ” Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse” s 31

racelæren. Hitler mente at den ariske race var overlegen, og at den skulle holdes "ren" dvs., befolkningen måtte ikke blande den bedre ariske race med den svage (hovedsagelig jøder).

Økonomi og arbejdsløshed i Tyskland før og op igennem 1930erne.⁴

Den tyske økonomi før 1930erne

Siden slutningen af Den Første Verdenskrig var den tyske økonomi belastet med krigsudgifter og krav om de gigantiske krigserstatninger gjorde det ikke bedre for økonomien. Tysklands økonomi hang ikke sammen, og til sidst blev de nødt til at indstille betalingerne af krigserstatning. Frankrig ville ikke acceptere det, og i januar 1923 besatte de franske tropper Ruhr –distriktet som var meget vigtigt for den tyske økonomi. Som følge af Ruhr-besættelse bryder den tyske økonomi sammen og hyperinflationen opstod. Sagen om krigserstatninger blev reevalueret (Dawes –planen i 1924) og Tyskland fik lån til at genoprette økonomien. I løbet af "de vilde tyvere" gik det lidt bedre for Tyskland, men Børskrakket i Wall Street var en katastrofe for Tyskland. Lån som havde fået Tyskland op på benene igen blev tilbagetrukket, det førte til en massiv arbejdsløshed og økonomisk krise. Det gjorde banen klar for NSDAP og Hitler.

Efter 1930erne

Den tyske økonomi i 1930'erne var en blanding af socialistisk økonomi (staten havde kontrol over produktionens nøgleområder), kapitalistisk økonomi (privat erhverv og storindustri fungerede uden gener fra myndighedernes side), det var også krigstilpasset økonomi den fungerede også i fredstiden. Nazisterne havde ikke gennemtænkt deres økonomiske politik. For dem var det nok "at arbejde i samme retning som Føreren"⁵. Føreren havde to ønsker – at stoppe arbejdsløsheden og få gang i devæbnede styrker og udrustningen af den tyske hær, desværre havde han ingen viden der kunne hjælpe ham med at opnå disse mål. Han ville skabe mere "Lebensraum" for Tyskerne og manglede militære styrker, han var ikke interesseret i hvordan det skulle opnås, det skulle bare ordnes så pengene kunne bruges på udrustning.

Arbejdsløshed var det problem, der krævede en hurtigt løsning. En del virksomheder blev nationaliseret, men de store industrivirksomheder rørte han ikke ved, da de kunne gavne hans krigsøkonomi. Hitler besluttede sig for at optage tidligere formand for Rigsbanken, økonomen Hjalmar Schacht i sin regering og gøre ham ansvarlig for styring af økonomien. Schacht gik straks i gang med at løse problemet. Hans løsning mindede om Roosevelts "New Deal" – han ville bekæmpe arbejdsløshed ved at ansatte de arbejdsløse til at udføre offentlige projekter. En milliard Mark blev brugt på projektet – der blev bygget nye motorveje, privat byggeri fik støtte, skatten på industri og landbrug blev sænket og økonomien kom i gang igen. En anden faktor, der medvirkede arbejdsløshedens fald var såkaldte "ægteskabslån" – op til 1000 Mark til de nye ægteskaber, hvor kvinden skulle forpligte sig til at opgive sit arbejde og lade manden forsørge hende. Ægteskabslån fik 32%⁶ flere tyske par til at gifte sig, og samtidig

---

⁴ Fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s.31-37 og 45-61. Og " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s22-23, 32-35, 55

⁵ citat kommer fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 45

⁶ kommer fra " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 55

blev en del kvinder fjernet fra arbejdsmarkedet og arbejdsløsheden faldt (i hvert fald teoretisk). Loven om ægteskabslån var et godt eksempel for at vise i hvilken rolle så nazisterne kvinderne. De skulle være hjemme, passe børn og støtte deres mænd. Nazisterne ville ikke have selvstændige kvinder – det passede slet ikke i deres samfundsbillede. Loven blev først ændret i 1937, fordi pga. oprustningen var der ikke mænd nok på arbejdsmarkedet, så kvinder hvis mænd var i militæret godt kunne arbejde. I tabellen 1 kan vi se oversigt over arbejdsløsheden i Tyskland efter nazisterne kom i magten.⁷

Den 1 januar	Antal arbejdsløse
1933	4.804.428
1934	2.718.309
1935	2.151.039
1936	1.592.655
1937	912.312
1938	429.461
1939	119.915

Arbejdsløsheden faldt voldsomt takket være disse offentlige arbejdspladser og elimineringer af kvinderne fra arbejdsmarkedet. Den største af alle opgaver var motorvejen projektet – Autobahnen. Det var faktisk Weimar-republikken der planlagde motorvejen, men Hitler brugte propaganda - viste offentligheden billeder af arbejdere der byggede ”Førerens veje” og høstede derfor selv æren for byggeriet, samt styrkede følelsen af fællesskabet i samfundet – alle arbejdede for bedre Tyskland.

Desværre var det hele ikke så godt som det så ud – det økonomiske mirakel, oprustningen og offentlige projekter der skabte arbejdspladser var kun halvdelen finansieret af borgernes skatter –resten kom fra kreditter. I årene 1933-1939 blev den tyske statsgæld firdoblet.⁸

DAF – Deutsche Arbeitsfront

Nazisternes politik så ud til at virke – tyskerne arbejdede, de havde det bedre, deres købekraft steg og der var et stor udvalg af varer i butikkerne. Arbejdsmarkedet blev stabilt, da virksomheder ikke behøvede at frygte fagforeninger længere – de blev nemlig erstattet med

⁷ tabellen kommer fra: ”Hverdag i Hitlers Tyskland” Wolfgang Schneider s.58

⁸ fra ”Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse” s 56 kap. ”Økonomisk mirakel?”

Den Tyske Arbejdsfront (DAF) ⁹naziorganisationen der havde som hovedopgave at gøre ende på klassekampen. DAF havde over 20 millioner medlemmer – alle arbejdere var med – både dem der arbejdede fysisk og dem der udførte kontorarbejde. DAF var en organisation med mange opgaver – de ydede økonomisk støtte, organiserede uddannelse, holdte lønninger på et ordentligt niveau, organiserede billige ferie for arbejdere osv. Mange tyskere var ganske tilfredse med DAF og savnede ikke de oprindelige fagforeninger – de foretrak nye arbejdsmuligheder og service fra DAF i stedet for lov til at strejke og organisere sig. DAF var med til at vinde arbejderes støtte for nazisternes sag.

Der var en pris at betale for alle disse muligheder – arbejderne mistede deres uafhængighed og var nu i nazisternes hænder. Med tiden blev der indført et kontrolsystem, der gjorde de op med arbejderens frie valg angående arbejdsplads. Der blev indført en arbejdsbog der indeholdte informationer om arbejderens kvalifikationer samt tidligere arbejdspladser. Uden denne bog kunne der ikke være tale om at få et job.

Landbrug¹⁰

Nazisterne ønskede selvforsyning og de oprettede en organisation for at hjælpe bønderne med deres interesser. Bønderne blev sikret da myndighederne fastlagte priser på deres varer og en ny landbrugslov sikrede dem mod at miste deres gårde i tilfælde af de skulle gå fallit. Det blev forbudt at sælge de arvede gårde og de opfordrede befolkningen til at oprette nye landbrug. Hele aktionen blev styret af Richard Walter Darr, der i 1933 blev udnævnt til Ernærings minister. Der blev også oprettet Rigsfødevarerstyrelsen. Hans politik var ikke en stor succes, der manglede jord til dem der var interesseret i at dyrke jord, og mange mennesker forlod landsbyerne for at finde arbejde i byerne. Nazisterne forsøgte at rette op på dette ved at tvinge folk til at arbejde på landet. I 1942 mistede Darr stillingen da det vidste sig at han var indblandet i salg af fødevarer på det sorte marked. Alt i alt var landbruget under nazisme ikke en stor succes og det levede ikke op til Førerens ønsker.

Volksgemeinschaft – folkefælleskab¹¹

Hitler tager fat i ungdommen

Hitler ønskede at alle "rene" tyskere skulle være med i folkefælleskab, de skulle føle fælleskabet med de andre og sammen adlyde deres fører. Han ville udnytte det for at gøre Tyskland klar til krig. Fælleskabet, fører og fædreland skulle blive noget man er villig at dø for. Især ungdommen var vigtig for Hitler, fordi han så dem som "tabula rasa" – meget modtagelig for den nazistiske ideologi, fordi de ikke kendte andet – de kunne programmeres til at adlyde og ville aldrig sætte spørgsmålstegn ved førerens ord. Nazisterne sikrede sig at nationalistisk ånd var en byggesten i opdragelse og undervisning af alle tyske børn. I 1936 blev Hitler-Jugend statsorganisation og alle ikke-nazistiske ungdomsorganisationer blev forbudt. Alle børn var tvunget til at være med, og forældre der prøvede at skjule deres børn fra

---

⁹ fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 57-61.

¹⁰ Fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 60

¹¹ fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann" s 64-81 og "Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 57-63

organisationen fik en strænge fængselsstraffe. Organisationen samlede både drenge og piger i aldersinterval 10-18 år. Jeg skriver mere om ungdomsorganisationer i næste del af opgaven.

Forskellige roller i fælleskabet

Nazisterne havde også en klar forestilling om hvad der var kvindens rolle i fælleskabet¹² – de skulle være sunde, føde flere små tyskere og passe dem og hjemmet. Nazistisk ideologi var baseret på den patriarkalske familiemodell, hvor manden forsørger familien og moren beskæftiger sig med husarbejde. Hitler mente at mandens verden er staten, og han skal gøre en indsats for fælleskabet, mens kvindens verden er hendes mand, familie og børn. Han mente at kvindernes rettigheder var opfundet af jøder og det gav ingen mening, fordi den større verden (mandens) ikke kunne eksistere uden den lille (kvindens).

Skole og undervisning

Weimarrepublikkens opdragelsesidealer var meget liberale, børnene skulle opfattes som individuelle mennesker, og det ville nazisterne gøre op med lige efter de fik magten. Ungdommen skulle opdrages til nationalsocialistiske statsopfattelse, og vejen til det var bl.a. ved at nazificere lærere, der blev tvunget til at blive partimedlemmer, ændre på undervisningens indhold – børn fik viden om racelæren og ideologi allerede når de var helt små. Partiet havde også andre uddannelsesinstitutioner der hjalp med at træne de dygtigste unge så de kunne overtage topposter indenfor partiet og statsadministrationen senere i livet.

Lovgivning, ensretning og censur

Allerede fem dage efter Hitler blev rigskansler den 30 januar 1933 kom der et lov der indskrænkede forsamlings-, ytrings-, og pressefrihed, samt at det blev muligt at arrestere folk uden en dommerkendelse. Den 17 februar samme år får politiet i Preussen lov til at straffrit bruge våben mod statsfjender (dvs. nazisternes fjender) af deres politichef, Hermann Goring. Den 27 februar, efter Rigsdagsbranden som kommunisterne får skyld for, bliver der arresteret 10000 af kommunister, socialdemokrater og andre demokratisk indstillede. Dagen efter kommer der en lov om beskyttelse af folket og staten ("Rigsdagsbrandloven") –samtlige demokratiske borgerrettigheder ophæves – personlig frihed, ytrings-, presse-, forenings- og forsamlingsfrihed bortfalder, post og telefonhemmelighed samt boligens ukrænkelighed ophæver også. Den 7 maj 1933 offentligøres en liste over bøger af "tvivlsomme" forfattere, der skal frasorteres fra biblioteker og bogforretninger. Den rummer 149 forfattere og 12 400 værker. Tre dage efter listen offentligøres, bliver de indsamlede værker brandt af studenter i hele landet. Den 29. Juni bliver alle kommunistiske studenter bortvist fra universiteter, og Jehovas vidner bliver en forbudt organisation. Den 14 juli bliver NSDAP det eneste lovlige parti i Tyskland. Fra denne dag bliver det forbudt at danne nye partier. Den 4 oktober mister 1300 jødiske journalister deres arbejde i takt med redaktørlovgivningen til ensretning af pressen.

Der er ingen tvivl om at nazismen påvirkede hverdagslivet i Hitler-Tyskland – nazisterne havde magt over alle sfærer af hverdagslivet fra undervisning, arbejdsliv til familieliv. Alt blev planlagt og kontrolleret af førerens folk under de svævende svastika flag.

---

¹² " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 60-61

En analyse af nazificeringen af Tyskland med fokus på undervisning, opdragelse og forskelle mellem kønnene.

Opdragelse og nazificering af undervisningen

¹³Adolf Hitler havde en klar vision for den nazistiske stat han var ved at bygge, og ungdommen var en af de vigtigste elementer i hans plan. Børn skulle indoktrineres næsten fra vuggen, de måtte ikke tænke selv, ikke føle smerte, de skulle være som vilde dyr, men samtidig adlyde føreren betingelsesløst. Sport var meget vigtig i opdragelsen af de unge – for det første, nazisterne havde brug for stærke og raske unge mennesker -soldater som kunne kæmpe i krigen og mødre til de nye generationer af tyskere. For det andet sport styrkede fælleskabet, og nazisterne var klar over, at for at beholde magten måtte de tvinge befolkningen til at tænke ens og følge den stærke leder –Hitler. Fælleskabet var vejen til at opnå dette mål. Hitler beskriver sit ideal af unge mennesker i en interview fra 1935: ***En voldsom aktiv, overlegen, uforfærdet, brutal ungdom – det er, hvad jeg har brug for.(...)Jeg vil have dem fuldt uddannet i alle slags legemsøvelser.(...)Jeg vil ikke vide af intellektuel uddannelse. Kundskaber er den rene ødelæggelse for mine unge mænd.***

Nazificering under Hitlers styre omfattede tyskere på alle niveauer af deres liv – fra vugge til grav. På billedet ”Der Weg des ”gleichgeschalteten” Staatsbürgers”¹⁴ præsenteres der nogle af de forskellige organisationer skabte af nazister for folkefælleskabet. Vi kan se at børn op til 6 år skulle være hjemme hos forældrene – det var mors opgave at passe dem. Skolesystemet så følgende ud: Fra 6- 14 skulle både drenge og piger gå i folkeskole. Fra 14-18 var der en højere skole (gymnasiet) eller man kunne være i lære til en bestemt profession. Fra 18-21 år var der mulighed for at studere på universitet. Efter uddannelse ventede der arbejde og medlemskab i DAF og NSDAP. Udover skolen var der forskellige nazistiske organisationer der støttede fælleskabet: Til børn i intervallet 10-14 år var der Jungmädelbund (til piger) og Jungvolk til drenge. Fra 14-18 år var der Bundt Deutsche Mädel (piger) og Hitler Jugend (drenge) osv. Alle tyskere både unge og ældre var medlemmer af nazistiske organisationer.

Det passede med Hitlers billede af fælleskabet og samfundet som organisme – alle skulle arbejde for fremtidens Tyskland, alle havde deres ansvar og plads i systemet. Der var dog forældre, der var ikke så glade for at have deres børn i Hitler- Jugend –deres modstand blev hurtigt knust. Igennem trusler blev alle tvunget til at melde sig ”frivilligt” i organisationerne:

¹⁵ I slutningen af 1938 talte Hitler- Jugend 7.728.259 medlemmer. Så stort dette tal end var, var det dog lykkedes cirka fire millioner unge at holde sig uden for organisationen, og i marts 1939 udstedte regeringen en lov, der tvangsudskrev alle unge til Hitler-Jugend

---

¹³ fra Bilag – tekst 18: Hitler om ungdomsopdragelse uddrag fra Peter Frederiksen ”Det tredje rige –fælleskab og forbrydelse” s 160

¹⁴ se bilag ”Der Weg des ”gleichgeschalteten” Staatsbürgers” uddrag fra Michael klos: Tyskland 1871-2000. GYL. 2 udg. 2.opl.2000 s. 69

¹⁵ fra: ” Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse” s 160 (Tekst 17 :Organiseringen af Hitler Jugend) Teksten er skrevet af den amerikanske journalist William L. Shirer, der var korrespondent for Chicago Tribune og CBS, og førte en dagbog da han boede i Berlin i årene 1933-1941

på samme basis, som de blev udskrevet til værnemagten. Genstridige forældre fik at vide, at deres børn ville blive taget fra dem og anbragt på børnehjem eller under anden forsorg, hvis de ikke melder sig”.

De fleste børn meldte sig frivilligt, da ungdomsorganisationerne havde bredt tilbud af forskellige aktiviteter, og børn nød sammenhold med andre unge uden at tænke på, at de blev manipuleret. Ulli Lindener, der var medlem af Bund Deutsche Mädel beskriver på denne måde, hvorfor hun meldte sig ind i Hitler-Jugend:

16 Det syntes at være den perfekte måde til at slippe væk fra kedsomheden derhjemme. I Hitlerjugends afdeling for unge piger – Junge Mädel – sang de og læste bøger. De lærte indendørs lege, som de senere også legede udendørs, og de dyrkede sport. Der var altid nogen der kunne skaffe en bold og et sted at lege, hvilket var en stor luksus i disse tider.

Når nazisterne fik fat i børn blev de hjernevasket på flere niveauer, der var tilrettelagt deres alder. ¹⁷ I Hitler-Jugend blev unge drenge oplært til at blive soldater uden at de opdagede det – de yngste tog på lejr, hvor de skulle lære at bruge kompas og kort, de vandrede og legede meget udendørs, fordi sunde kroppe var noget fædrelandet og føreren havde brug for. De følte sig stolte og var glade for de nye kammerater. Når de blev lidt større deltog de bl.a. i skydeøvelser. Alle disse aktiviteter skulle fremme loyalitet over for nationen. Ungdommen skulle være klar til at dø for sit land.

Førerens autoritet og lydighed

I *Mein Kampf* forklarede Hitler hvordan hans nazistiske stat skulle fungere. Det var ikke tale om demokrati – en stærk autoritær leder (ham selv) skulle tage beslutninger der omfattede hele befolkningen og uddelegere opgaver til dem. Alle grupper/organisationer havde en fører der stod til ansvar for Hitler. Alle havde ansvar for at adlyde deres overordnede og mest af alt selvfølgelig Hitler, som havde ansvar for hele staten. ”(...) ¹⁸***grundsætninger for hele vor statsopfattelse; enhver førers autoritet nedefter og ansvarlighed opefter***(...) Denne lydighed over for myndighederne var en meget vigtig del af opdragelsen. Nazisterne forsøgte at fjerne alle begrænsningen der fulgte med børnenes følelser. Dette eksempel viser nøjagtig, hvor meget bearbejdning børnene gennemgik, og vi skal huske, at nogle af dem kun var 14 år gamle:

19 Som en del af træningen i Hitlerjugend lærte drengene at dræbe uden skyldfølelse. En af de metoder der blev brugt, var at hver af drengene skulle tage et kæledyr med til et møde. Der fik de så ordre til at dræbe dyret. På den måde lærte drengene, at den lydighed de skyldte Hitler, vejede tungere end deres egne følelser over for alt andet.

---

¹⁶ fra ”HITLERJUGEND – Vejen mod vanviddet” Alexa Dvorson s 16 kap. ”En afveksling i ensomheden”

¹⁷ fra ”HITLERJUGEND- Vejen mod vanviddet” s 21

¹⁸ fra BILAG Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse” s 140-141. TEKST 8: Førerens autoritet

¹⁹ fra ”HITLERJUGEND – Vejen mod vanviddet” Alexa Dvorson s 25

Undervisning og Førerskoler

²⁰Undervisningen i Hitlers Tyskland blev fuldstændig nazificeret. Alle lærere var tvunget til at blive parti medlemmer. I skolerne lærte elever om racer – de skulle være stolte af at være Tyskere og deres rene ariske gener. De læste historier om onde jøder, der var grunden til alt det værste i verden. Ungdommen skulle tro på en bedre fremtid under Hitlers styre og blive klar til at udføre "heroiske gerninger" for deres land. Biologi og historie handlede også om den tyske overlegenhed for andre nationer. I matematik timerne regnede de på ligninger der beskrev skudbaner for våben – alt var gennemsyret af nazisme.

²¹De særligt dygtige (fanatiske) unge medlemmer af SA²², SS²³ og Hitlerjugend kunne blive udvalgt til at fortsætte uddannelsen i de såkaldte Førerskoler – elite skoler, hvor man opdragede unge, der en dag skulle blive vigtige medlemmer af partiet. Uddannelsen varede 3 år og de unge mænd lærte disciplin, kammeratskab, hvordan man taler offentligt, samtidig med at de skulle beherske viden om nationalsocialistiske idealer og racelæren. Skolerne var placeret på landet, hvor elever havde mulighed for de lange marchture, det var vigtigt at de var egnede til sport og lærte at synge om fædrelandet og den ariske race. Som en del af programmet læste skolens leder "Mein Kampf". En franskmænd der besøgte en af skolerne i 1937 beskriver sin opfattelse af skolen på følgende måde:

(...)Alt er lagt til rette for at indstille de unge på en fremtid i autoritet og byden. Man fortæller mig, at det aldrig ville falde dem ind at analysere det, de har sunget, eller befatte sig kritisk mod regimet. "Og det kalder i opdragelse", sagde jeg, "I laver jo kun muskler, ikke hjerner". "Vi foragter ord og fraser og foretrækker handling,"(...)

De unges opgave var at følge ordre, de blev programmeret til at kæmpe for deres land. De måtte ikke tænke selv, derfor var det så vigtigt at begynde indoktrinering i ung alder. Nazistisk ideologi har omgivet disse børn og unge, det var det eneste de kendte, så der var ingen grund til at tvivle på Hitlers vision af den nye Tyskland og hans højtydelige ord. De følte sig vigtig, da de hele tiden fik at vide, at Hitler har brug for dem. Nazisterne planlagde omhyggeligt, hvordan deres liv ville komme til at se ud. ²⁴Den 2 december 1938 holdt Hitler en tale, hvor han forklarer med sine egne ord, hvor grusom indoktrineringen var.

Denne ungdom den lærer jo ikke andet end at tænke tysk, handle tysk, og når disse drenge som tiårige kommer ind i vores organisation, mærker de ofte for første gang den friske luft. Fire år senere kommer de så fra Jungvolk ind i Hitlerjugend, og der beholder vi

---

²⁰ fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s. 73 og " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 61

²¹ fra BILAG " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 161 (Tekst 19: De nazistiske førerskoler")

²² S.A. (Stormtropper) – uniformerede medlemmer af Nazistpartiet, der blev brugt til at holde orden og bekæmpe fjender. Også kaldet Brunskjorter. S.A. betyder Sturmabteilung (Stormafdeling) – definitionen kommer fra "Nazismens vej til magten" Charles Freeman s.47

²³ S.S. (Schutzstaffel)- Grundlagt som Hitlers livvagt, men blev senere et vigtigt instrument i undertrykkelsen og terroren – fra "Nazismens vej til magten" Charles Freeman s.47

²⁴ Fra "Hverdag i Hitlers Tyskland" Wolfgang Schneider, s 116

dem igen i fire år, og derfra giver vi dem ikke direkte tilbage i vores gamle klassers fædres hænder, men derimod tager vi dem straks ind i partiet, i arbejdsfronten, i SA eller i SS, i NSKK (det nationalsocialistiske motorkorps) og så videre. Og hvis de efter to eller halvandet år der ikke skulle være blevet hele nationalsocialister, så kommer de i arbejdstjeneste og bliver slebet til i seks eller syv måneder, alt sammen med den tyske spade som symbol. Og hvad der efter seks eller syv måneder så skulle være tilbage af klassebevidsthed eller standshovmod, det overtager Værnemagten til videre behandling i to år, og når efter to, tre eller fire år vender tilbage, så tager vi dem, så de under ingen omstændigheder får tilbagefaldt, straks ind i SA, SS og så videre, og i resten af deres liv vil de aldrig mere blive fri!

De unge mennesker havde ingen chance for at opleve andet end nationalsocialisme. Der var organisationer der skulle knuse alt modstand og "producere" de nye nationalsocialister for Hitler. Ingen kunne undslippe nazificeringen – dens omfang, og omhyggelige planlægning er virkelig skræmmende.

Edgar Gielsdorf var en ²⁵Bannführer i Hitler-Jugend, og når han tænker tilbage på hans fortid i organisationen, sammenligner han Hitler med en rottefænger, der spillede på fløjten og fik børnene til at adlyde ham. ²⁶*Der er mange vers i sangen. Sport var et af dem, et andet var vandreture og de udflugter vi var på – de hele tiltrak os børn. De spillede præcis den rigtige melodi. Det var eneste vi hørte, og vi lyttede aldrig til de forældre eller voksne som kunne høre de forkerte toner, de som advarede os eller forsøgte at holde os tilbage.*

Syn på kønnene: Kvinder i nazisme

Kvinder og mænd havde forskellige opgaver i det Tredje Rige. Hitler beskrev sit kvindelige ideal som ²⁷**en køn, buttet og naiv lille tingest – blid, sød og dum** – og det kan tænkes at det skulle være et forbillede for alle tyske kvinder i det Tredje Rige. Kvinderne skulle spille en underordnet rolle i det tyske samfund og der kunne ikke være tale om feminisme eller selvstændighed. Deres primære opgaver bestod af at føde så mange børn som mulig, pasning af børn og hjem. Hitler forklarede kvindens og mandens rolle i samfundet ved et møde i det nazistiske kvindeforbund i 1934:

²⁸*Når man fastslår, at mandens verden er staten, (...)hans kamp, hans villighed for at gøre et indsats for fælleskabet, så kan man samtidig sige, at kvindens verden er mindre. For hendes verden er hendes mand, hendes familie, hendes børn og hendes hjem. Men hvad ville der blive af den store verden, hvis der ikke var nogen til at tage sig af den lille?*

Fru Scholtz-Klink, hovedpersonen for alle nationalsocialistiske kvinder synes at være inspireret af hans ord, da hun beskriver kvindens rolle som følgende:

²⁹*Kvinden har fået betroet en stor opgave i nationens liv – nemlig omsorgen for mand, sjæl, krop og sind. Det er kvindens mission at passe hjemmet og hendes opgave at udfylde mandens behov fra hans første til hans sidste åndedrag. Hendes*

---

²⁵ stilling der svarer til generalmajor inden for militæret.

²⁶ fra "HITLERJUGEND – Vejen mod vanviddet" Alexa Dvorson s.53

²⁷ Fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s83,

²⁸ fra " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 61 kap. Kvinderne og nazismen

²⁹ Fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 85

opgave i ægteskabet er at være (...) kammerat, hjælper og kvindelig fuldkommengørelse af manden – således er dette kvinde i det nye Tyskland.

Kvinden var mandens underordnede, og det var først og fremmest hans behov der skulle udfyldes. Hun var også en fødemaskine, der skulle "producere" flere ariske soldater for Hitler. Men de tyske kvinder var under stor påvirkning af propaganda – de så billeder af glade tyske familier, med mange børn og stolte forældre. Nazisterne gjorde alt hvad de kunne for at gøre det nemmere for kvinder (eller tvinge dem, der ikke var interesseret i det) ved at forbyde prævention, øge økonomisk støtte til familier med børn, ægteskabslån osv. ³⁰Den 12 august, Hitlers mors fødselsdag blev udnævnt til mors dag og alle kvinder der havde særlig mange børn fik belønning. Der var endda uddelt specielle priser for bestemt antal børn – bronze Æreskors for fem stk., sølv for flere end seks og guld for flere end otte. Det var desværre ikke alle kvinder der var så heldige – dem der havde arvelige sygdommer kunne risikere tvangssterilisering – racen skulle forblive ren.

Nogle kvinder tog deres rolle som fødefabrik og mandens underordnede alt for bogstaveligt :***Martin Bormanns³¹ hustru , Gertrud, tilgav sin mand, da han indrømmede, at han havde forført skuespillerinden, Manja Behrens(...). Fru Bormann accepterede i den grad den nye verdensorden, hvor kvinden skulle være manden underdanig, at hun foreslå et menage a trois³² med Behrens, da det sikkert ville resultere i, at der blev født flere børn. Fru Bormanns argument var, at Behrens var alt for racemæssigt ren og værdifuld til at hun ikke skulle føde børn. Hun kom med følgende opfordring til sin mand: "Du må gerne være hjælpsom over for Manja, men så må du også sørge for, at hun får et barn det første år, og jeg et det næste, så har du jo altid en kvinde om dig, det ser godt ud".***

Dette er det bedste bevis for mig, om at nazificering gjorde befolkningen til robotter, dets eneste tanke var at gøre Føreren glad. Alle følelser blev dulmet af ideologien. Adolf Hitler var en Gud, han styrede tyskernes liv i et skræmmende omfang og formede dem som ler, så de passede ind i hans plan.

Mandens rolle i fælleskabet

Mandens rolle i det nazistiske samfund var også bestemt og planlagt af nazisterne. Deres familiemodell var den patriarkalske familie – faderen var familiens overhoved, han skulle forsørge sin kone og børn ved at arbejde. Alle beslutninger indenfor familien var i faderens hænder. Samtidig skulle han være medlem af forskellige nazi organisationer, og på denne måde tjene sin land. Mænd og drenge skulle også trænes og opdrages så de kunne kæmpe i Hitlers krig om at udvide det tyske Lebensraum. En anden vigtig ting var mænds fertilitet – de skulle have mange børn for at sikre kontinuitet af den rene ariske race.

---

³⁰ fra "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 86

³¹ en af Hitlers nærmeste fortrolige - "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 102

³² en trekant i den seksuelle betydning

Nazisternes brug af propaganda under 2.Verdenskrig

³³Nazisterne brugte propaganda for at vinde støtte for sin sag, befolkningens hjerter og tanker. Den tyske Rigsministerium for Offentlig oplysning og propaganda, der siden 13.marts 1933 var ledet af Josef Goebbels, havde kontrol over alle informationerne, også under 2.Verdenskrig. Han bestemte indholdet i aviser, i radioudsendelser, i film og kunst – de eneste materialer der var tilladt var der det hyldede nazister. Radioen var en vigtig propaganda platform for nazisterne, man kunne høre radio på arbejde, derhjemme og alle offentlige steder. Der blev stiftet Rigsradioen, og priser for radioapparater var så lave, at alle tyskere havde råd til dem. Propaganda havde ikke meget at gøre med sandheden, og derfor fra 1939 blev det forbudt at lytte til udenlandske udsendelser, som kunne rejse spørgsmål hos befolkningen. Filmindustrien var også under nazistisk kontrol. Filmselskaber, der ville fremme nazistisk ideologi fik støtte og der blev produceret massevis af propaganda film. Nogle af dem var meget antisemitisk –jøderne blev vidst som rotter, der skal udryddes før de overtager verden. Det var heller ikke nemt at være en billedkunstner under 2.verdenskrig – de tilladte emner var race, krig og partiet – ensretning og kontrol dominerede alt. Befolkningen havde ingen chancer for at orientere sig om hvad der foregik i deres land, og i verden da ALT var under nazistisk kontrol. Nazisterne var ved brug af propaganda i stand til at skabe et valgfrit verdensbillede for tyskere.

Nazificering og jødeforfølgelse

³⁴Nazisterne betragtede jøderne som en race, og ikke kun et trossamfund, som jøderne i virkeligheden var. Racehygiene var en meget vigtig del af den nazistiske ideologi, og jøderne var en underlegen race, en trussel mod de rene Ariere og grunden til alt ondskab. Jødeforfølgelser foregik i fire faser. Hver fase blev mere og mere intens og til sidst førte denne antisemitisme til masseudryddelse af jøder.

Hitler begyndte allerede den 1. april 1933 med en landsdækkende boykott af jødiske forretninger. SA og SS forhindrer folk i at købe hos jøderne. ³⁵I slutningen af 1933 og begyndelsen af 1934 måtte de tyske jøder ikke bæsætte følgende arbejdspladser: lærer, tjenestemand i den offentlige sektor, journalist og kunstner.

---

³³fra "Propaganda" Steward Ross s.8-9 og "Hitlers Tyskland: Dagligliv i det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann s 118-121

³⁴ " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 75-79 kap. Jødeforfølgelse, 1933-39

³⁵ fra <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/antisemitisme.asp#Tidslinje%20-%20Nazisternes%20racepolitik> d.01.12.2011 kl.12:09 og Fra "Hverdag i Hitlers Tyskland" Wolfgang Schneider s. 34

Den anden fase - den 15 september 1935 offentliggøres de antisemitiske ³⁶Nürnberglovene (*Lov om beskyttelse af det tyske blod og den tyske ære og Rigsborgerloven*). *Rigsborgerloven* udelukkede alle ikke-ariere fra folkefælleskabet. Deres borgerlige rettigheder blev dem frataget. *Loven om beskyttelse af det tyske blod og det tyske ære* forbød ægteskaber samt seksuelle kontakter mellem ariere og de lavere racer. Loven skulle sikre racehygiene. Det blev også sat definition på begrebet jøde³⁷ - en person med 3 bedsteforældre der var jøder var en heljøde, en person med to besteforældre der var jøder blev en halvjøde og en person med en besteforælder der var jøde var en kvartjøde. Nazisterne fokuserede mest på diskriminationen og forfølgelsen af de to første grupper. Den tyske befolkning var glad for reguleringen af jødernes position, fordi staten igennem lovene tog ansvar/ære(?) for diskriminationen af jøderne, samtidig med at befolkningen ikke behøvede tage stilling til jødeforfølgelser og bare skulle følge de nye love. Staten gjorde det officielt at jøderne ikke længere var en del af folkefælleskabet-Volksgemeinschaft og jøderne havde ingen muligheder for at konvertere til kristendommen, da deres status som jøde var baseret på blodlinien og ikke på deres tro. I perioden 1935-38 blev flere jødiske ejendomme konfiskeret og jøderne blev presset til at emigrere fra Tyskland.

Den tredje fase startede med ³⁸Krystalnatten, natten mellem den 9 og 10 november 1938 blev omkring 750 jødiske forretninger ødelagt, 91 jøder blev myrdet, mange begik selvmord eller døde pga. kvæstelser og 267 synagoger blev brandt eller vandaliseret. Nazisterne ville gerne have at Krystalnatten bliver husket som folkelig modstand mod jøderne, men i virkeligheden blev det hele planlagt og forberedt af dem selv. I 1939 blev der indført tvangsarbejde for jødiske mænd fra 14-60 år. De døde tit på grund af arbejdsvilkår, sult og udmattelse. I perioden 1939-40 oprettede nazisterne de første koncentrationslejre for jøder.

³⁹Den 4 fase: Den 15 september 1941 skulle alle jøder markeres med en gul stjerne på tøjets venstre brystside. Det var et forspil til Holocaust - jødeudryddelsen, som nazisterne kaldte "den endelige løsning af jødespørgsmålet". Nazisterne skød ofrene i begyndelsen, men det gav psykiske problemer hos soldaterne, så senere brugte de lastbiler hvor ofrene blev gasset i stedet for. Samtidig blev der forberedt gaskamre og krematorier i udryddelseslejre. I 1942 startede deportationer til udryddelseslejre. Under Anden Verdenskrig blev der udryddet omkring 6 millioner jøder.

Tyskerne tvivlede ikke på Hitler, de var fuldstændig indoktrineret til at tro på hans politik, og samtidig var de glade for at være med i fælleskabet. Nazisterne fyldte dem stille og rolig med had over for jøderne, de kunne "biologisk" begrunde den ariske overlegenhed, de overbevidste befolkningen at jøderne var rigets fjender, undermennesker, "problemet" der skal løses. Selv om mange tyskere vidste hvad der foregik, fulgte de bare med masserne og masserne "lukkede øjne" for jødernes skæbne.

---

³⁶ fra <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/nurnberglovene.asp> d. 01/12/2011 kl 12:27

³⁷ ³⁷ fra <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/antisemitisme.asp#Tidslinje%20-%20Nazisternes%20racepolitik> d.01.12.2011 kl.12:33

³⁸ fra <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/krystalnatten.asp> d.01/12/2011 kl 12:47

³⁹ " Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" s 109

Konklusion:

Nazificering af Tyskland under Hitler, var altomfattende. Det lykkedes ham at overbevise tyskerne om at de tilhører den magtfulde, overlegne race, og at under hans styre vil Tyskland blive stort og stolt igen. Organismetanken var meget vigtig i nazificeringsprocessen – alle skulle ofre sig for helheden, alle skulle tænke ens, alle skulle følge og adlyde føreren. Tyskernes liv blev gennemsyret med nazistisk ideologi – undervisning, opdragelse, selv opfattelse af kønnenes samfundsroller. Det var en process der foregik ”fra vugge til grav”.Nazisterne manipulerede befolkningen til at se jøder som underlegne og fjender, og deres ekstreme antisemitisme førte til masse mord på 6 millioner jøder uden modstand fra folkets side. Nazisterne gjorde utrolig meget brug af propaganda – film, radio, aviser, plakater alt bød på ideologisk påvirkning. Alt i alt tegner denne opgave et billede af mennesker, der blev indoktrineret så meget at de mistede deres individualitet og sunde fornuft, samt et skræmmende billede af hverdagsliv i en totalitær stat.

Litteraturliste :

- "Nazismens vej til magten" Charles Freeman, Forlaget Flachs, 2006
- "Propaganda" Steward Ross, Bogfabrikken Fakta, Frederiksberg 2006
- "Det tredje Rige - fælleskab og forbrydelse" Peter Frederiksen, Systime Forlaget A/S, 1998-99
- "Hitlers Tyskland -Dagligliv i Det Tredje Rige" Matthew Hughes, Chris Mann, Billesø og Baltzer Forlagene 2004
- "HITLERJUGEND. Vejen mod vanvidet" Alexa Dvorson, Bogfabrikken Fakta, Frederiksberg, 2005
- "Hverdag i Hitlers Tyskland" Wolfgang Schneider, Rowohlt-Berlin Verlag, Berlin, 2000.
- "Nazismens opståen" Charles Freeman, Flachs ApS, 1997
- <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/antisemitisme.asp#Tidslinje%20-%20Nazisternes%20racepolitik> d.01.12.2011 kl.12:09
- <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/krystalnatten.asp> d.01/12/2011 kl 12:47
- <http://www.holocaust-uddannelse.dk/baggrund/nurnberglovene.asp> d. 01/12/2011 kl 12.27

Bilag:

- **Tekst 18: *Hitler om ungdomsopdragelserne*** uddrag fra Peder Frederiksen "Det tredje rige - fælleskab og forbrydelse"
- **Tekst 8: *Førerens autoritet*** fra "Det tredje rige - fælleskab og forbrydelse"
- **"Der Weg des "gleichgeschalteten" Staatsbürgers"** uddrag fra Michael klos: Tyskland 1871-2000. GYL. 2 udg. 2.opl.2000 s. 69